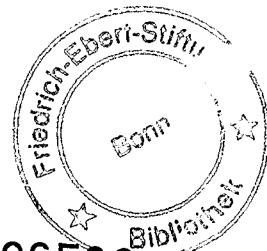

**GEMEINSAME ERKLÄRUNG
zur Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa
durch
Maßnahmen der gegenseitigen Vertrauensbildung**

25. November 1985

**WSPÓLNE OŚWIADCZENIE
w sprawach bezpieczeństwa i współpracy w Europie
poprzez
środki budowy wzajemnego zaufania**

A 97 - 06582

Die hier abgedruckte, erstmals am 25. November 1985 veröffentlichte Erklärung über Maßnahmen zur gegenseitigen Vertrauensbildung in Europa ist ein gemeinsamer Beitrag von SPD und PVAP zur internationalen Diskussion über die partnerschaftliche Festigung der Sicherheit und des Friedens auf unserem Kontinent. Der Wortlaut der Erklärung ist ein Ergebnis der Tätigkeit der Arbeitsgruppe der SPD und der PVAP, die im Herbst 1984 durch Vereinbarung zwischen den Vorsitzenden der Parlamentsgruppen beider Parteien gebildet wurde. Die Tatsache, daß zwei Parteien aus West- und Osteuropa dieses gemeinsame Dokument, das prinzipielle Fragen berührt, vereinbaren konnten, ist ein Beweis dafür, daß bei gutem Willen der Beteiligten ein schöpferischer Dialog über Frieden und Sicherheit in Europa in voller Breite möglich ist.

Wojciech Jaruzelski
Erster Sekretär des ZK der PVAP

Willy Brandt
Vorsitzender der SPD

Przedstawione oświadczenie w sprawie środków budowy wzajemnego zaufania w Europie, opublikowane po raz pierwszy 25 listopada 1985 roku jest wspólnym wkładem PZPR i SPD w międzynarodową dyskusję na temat partnerskiego umacniania bezpieczeństwa i pokoju na naszym kontynencie. Tekst oświadczenia jest owocem prac grupy roboczej PZPR i SPD utworzonej jesienią 1984 w wyniku uzgodnień podjętych przez przewodniczących grup parlamentarnych obu partii.

Fakt, iż dwie partie z Europy Wschodniej i Zachodniej mogły uzgodnić wspólny dokument dotyczący spraw o zasadniczej wadze dowodzi, iż przy dobrej woli zainteresowanych stron, istnieją rozległe możliwości twórczego dialogu na temat pokoju i bezpieczeństwa w Europie.

Willy Brandt
Przewodniczący SPD

Wojciech Jaruzelski
I Sekretarz KC PZPR

GEMEINSAME ERKLÄRUNG

zur Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa
durch
Maßnahmen der gegenseitigen Vertrauensbildung

Die von den Führungen der SPD-Bundestagsfraktion und des Abgeordnetenklubs der PVAP eingesetzte Arbeitsgruppe, die die Festigung der Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa durch Maßnahmen der gegenseitigen Vertrauensbildung untersucht, hat aus Anlaß des 15. Jahrestages des Vertrages über die Grundlagen der Normalisierung der Beziehungen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Volksrepublik Polen folgende vom Politbüro des ZK der PVAP und vom Präsidium der SPD gebilligte Erklärung verfaßt:

I.

1. Vor 15 Jahren, am 7. Dezember 1970, haben die Bundesrepublik Deutschland und die Volksrepublik Polen einen Vertrag von historischer Bedeutung geschlossen. Sie haben gemeinsam anerkannt, daß die Unverletzlichkeit der bestehenden Grenzen sowie die Achtung der territorialen Integrität und der Souveränität aller Staaten in Europa in ihren gegenwärtigen Grenzen eine grundlegende Bedingung für den Frieden darstellen. Beide Seiten haben damals übereinstimmend festgestellt, daß die bestehende, im Verlauf der Potsdamer Konferenz festgelegte Grenzlinie die westliche Staatsgrenze Polens bildet. Die Bundesrepublik Deutschland und Polen haben erklärt, daß sie gegenseitig keinerlei Gebietsansprüche haben und solche auch in Zukunft nicht erheben werden. Sie haben ferner den Verzicht auf Gewalt als Mittel der Politik bestätigt und sich darauf verständigt, ihre Zusammenarbeit zu vertiefen.

WSPÓLNE OŚWIADCZENIE

w sprawach bezpieczeństwa i współpracy w Europie
poprzez
środki budowy wzajemnego zaufania

Powałana przez kierownictwa Klubu Poselskiego PZPR i frakcji SPD w Bundestagu grupa robocza dla zbadania problemów umacniania bezpieczeństwa i współpracy w Europie poprzez środki budowy wzajemnego zaufania opracowała z okazji 15 rocznicy Układu o podstawach normalizacji stosunków między Polską Rzecząpospolitą Ludową i Republiką Federalną Niemiec następujące oświadczenie, zaaprobowane przez Biuro Polityczne KC PZPR i Prezydium SPD:

I.

1. Przed 15 laty, 7 grudnia 1970 roku, Polska Rzeczpospolita Ludowa i Republika Federalna Niemiec zawarły Układ o historycznym znaczeniu. Wspólnie uznali, że nienaruszalność istniejących granic oraz poszanowanie integralności terytorialnej i suwerenności wszystkich państw w Europie w ich obecnych granicach stanowią podstawowy warunek pokoju. Obydwie strony zgodnie stwierdziły wówczas, że istniejąca, ustalona podczas Konferencji Potsdamskiej linia graniczna stanowi zachodnią granicę państwową Polski. Polska i Republika Federalna Niemiec oświadczyły, że nie mają nawet jednych roszczeń terytorialnych i nie będą takich również wypuszczać i w przyszłości. Potwierdzili także rezygnację z przemocy jako środka polityki oraz porozumiały się co do tego, że pogłębiać będą swą współpracę.

Der Vertrag bildet auch heute und in Zukunft die Grundlage für die Normalisierung und die weitere Entwicklung der Beziehungen zwischen den beiden Staaten zu gegenseitigem Vorteil.

2. Der Vertrag von Warschau hat sowohl bilateral wie in der Entwicklung der Ost/West-Beziehungen eine wichtige und positive Rolle gespielt. Zusammen mit anderen Verträgen der Bundesrepublik Deutschland mit der Sowjetunion, der Deutschen Demokratischen Republik, der Tschechoslowakei und dem Viermächteabkommen vom 3. September 1971 wurde er ein wesentlicher Faktor zur Stärkung des Entspannungsprozesses in Europa, der den KSZE-Prozeß ermöglichte.

3. In den Jahren seit Unterzeichnung war man bemüht, den Vertrag mit Leben zu füllen und zur Grundlage einer dauerhaften und friedlichen Zusammenarbeit zu machen. Er schaffte – wie auch die anderen erwähnten Verträge und insbesondere die KSZE-Schlußakte von Helsinki – eine solide Grundlage für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa und für die positive Fortentwicklung der Ost/West-Beziehungen. Der Vertrag hat wesentlich zu einer Verbesserung des Verständnisses zwischen den beiden Staaten und Völkern beigetragen. Er hat zwischenmenschliche Beziehungen erleichtert und die Zusammenarbeit auf vielen Gebieten, auch im Bereich der Wirtschaft und der Kultur, gefestigt. Dennoch sind Probleme geblieben.

Układ ten stanowi nadal dziś i w przyszłości, podstawę normalizacji i dalszego rozwoju stosunków między obydwoma państwami na zasadzie wzajemnych korzyści.

2. Wspomniany Umund odgryał ważną i pozytywną rolę zarówno w stosunkach bilateralnych jak i w rozwoju stosunków Wschód-Zachód. Łącznie z innymi układami Republiki Federalnej Niemiec ze Związkiem Radzieckim, Niemiecką Republiką Demokratyczną, Czechosłowacją oraz Porozumieniem czterech mocarstw z dnia 3 września 1971 roku stał się on istotnym czynnikiem umacniania procesu odpresji w Europie, który umożliwił proces KBWE.

3. W okresie od podpisania Umundu czyniono wysiłki, by wypełnić go życiem i uczynić zń fundament trwalej i pokojowej współpracy. Stworzył on – tak jak i inne wspomniane umund, a w szczególności Akt Końcowy KBWE z Helsinek – solidną podstawę bezpieczeństwa i współpracy w Europie oraz pozytywnego rozwoju stosunków Wschód-Zachód. Umund przyczynił się istotnie do poprawy zrozumienia między obydwoma naszymi państwami i społeczeństwami. Ułatwił on stosunki międzyludzkie i umocnił współpracę w wielu dziedzinach, także w dziedzinie gospodarki i kultury. Mimo to pozostały problemy.

4. In den letzten Jahren haben sich die Ost/West-Beziehungen erheblich verschlechtert. Rüstungswettlauf und die Ausübung militärischen, politischen und wirtschaftlichen Drucks haben das im Rahmen der Entspannungspolitik mühsam erworbene Vertrauen beeinträchtigt und behindern Fortschritte in der Entwicklung der Beziehungen. Neue gigantische Rüstungsprogramme, jetzt sogar unter Einbeziehung des Weltraums, stehen der Lösung gemeinsamer drängender Probleme wie Hunger, Bevölkerungsexpllosion, Unterentwicklung, wachsende Kluft zwischen arm und reich oder Umweltzerstörung, im Wege. Sie erhöhen die Gefahr einer globalen nuklearen Konfrontation. Die Annahme, daß politische Entspannung und Rüstungswettlauf parallel betrieben werden können, hat sich als gefährlich und falsch erwiesen.

Beide Seiten begrüßen daher das Ergebnis des Genfer Treffens von Präsident Reagan und Generalsekretär Gorbatschow, das die Bereitschaft zu einer Verbesserung der Beziehungen zwischen den Großmächten deutlich gemacht hat. Alle europäischen Staaten in West und Ost müssen ihren Beitrag dazu leisten, daß das Genfer Ergebnis im Interesse von gemeinsamer Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa zu entscheidenden Fortschritten im Bereich von Rüstungsbegrenzung und Abrüstung führt.

5. Europa und insbesondere die Staaten, die an der Nahtstelle zwischen den politischen und militärischen Bündnissen liegen, haben ein gemeinsames Interesse daran, die auf Europa gerichteten Drohpoten-

4. W ostatnich latach stosunki między Wschodem i Zachodem znacznie się pogorszyły. Wyścig zbrojeń oraz wywieranie nacisku militarnego, politycznego i gospodarczego pomniejszą moźliwie budowane w ramach polityki odpresji zaufanie i utrudniają postęp w rozwoju tych stosunków. Nowe gigantyczne programy zbrojeniowe, obejmujące obecnie nawet przestrzeń kosmiczną, uniemożliwiają wręcz rozwiązywanie wspólnych pałącznych problemów, takich jak głód, eksplozja ludnościowa, zasocie gospodarcze, pogłębiająca się przepaść między bogatymi i biednymi czy kryzys ekologiczny. Zwiększą one niebezpieczeństwo globalnej konfrontacji nuklearnej. Założenie, że można równolegle rozwijać odpresje polityczne i wyścig zbrojeń okazało się niebezpieczne i fałszywe.

Obie strony witają rezultaty spotkania Sekretarza Generalnego Michała Gorbaczowa i prezydenta Ronalda Reagana w Genewie, które wykazało gotowość poprawy stosunków między obu mocarstwami. Wszyskie państwa europejskie na Wschodzie i na Zachodzie muszą włożyć wkład, by rezultaty spotkania genewskiego w interesie wspólnego bezpieczeństwa i współpracy w Europie doprowadziły do ograniczenia zbrojeń i rozbrojenia.

tiale zu verringern, den Ausbruch eines Krieges zu vermeiden und die Sicherheit und den Frieden zu stärken. Dieses gemeinsame Interesse ist gleichermaßen Ansporn und Verpflichtung, Beispiele für friedliche und konstruktive Zusammenarbeit zwischen Staaten unterschiedlicher Gesellschaftsordnungen zu geben.

6. Eingedenk ihrer geschichtlichen Erfahrungen und im Bewußtsein, daß die Verbesserung der Beziehungen zwischen Polen und der Bundesrepublik Deutschland eine der wesentlichen Bedingungen für Entspannung, Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa ist, wollen beiden Seiten einen neuen, gemeinsamen Beitrag zum Frieden in Europa leisten. Dabei können SPD und PVAP auf ihre konkreten Beiträge in der Vergangenheit verweisen, wie zum Beispiel den Rapacki-Plan zur Schaffung einer atomwaffenfreien Zone in Mitteleuropa, den Gomulkaplan über ein Einfrieren von nuklearen und konventionellen Rüstungen in dieser Zone, die von Willy Brandt eingeleitete Ostpolitik, die zu einem wesentlichen Faktor der Entspannungspolitik wurde.

II.

In der Überzeugung, daß globale und regionale Krisen und Gefahren nur gemeinsam überwunden werden können, haben sich beide Seiten die Aufgabe gestellt, durch konkrete Vorschläge über gegenseitige Vertrauensbildung zur Erhöhung der Sicherheit, zur Belebung der Entspannungspolitik und zur Vertiefung der Zusammenarbeit in Europa beizutragen. In diesem Sinne haben sie festgestellt:

żeń, zapobiec wybuchowi wojny oraz umacniać bezpieczeństwo i pokój. Ten wspólny interes jest zarówno bieżclem jak i zobowiązaniem, by dać przykłady pokojowej i konstruktywnej współpracy między państwami o odmiennych ustrojach społecznych.

6. Pomne doświadczeń historycznych oraz świadome tego, że poprawa stosunków między Polską i Republiką Federalną Niemiec jest jednym z istotnych warunków odprężenia, bezpieczeństwa i współpracy w Europie, obydwie strony pragną wnieść nowy wspólny wkład do pokoju w Europie. W wysiłkach tych PZPR i SPD nawiążą do swych konkretnych inicjatyw w przeszłości, jak np.: do Planu Rapackiego w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej, do Planu Gomułki w sprawie zamrożenia zbrojeń nuklearnych i konwencjonalnych w tej strefie, do zapoczątkowanej przez Willy Brandta polityki wschodniej, która stała się istotnym czynnikiem polityki odprężenia.

II.

W przekonaniu o tym, że globalne i regionalne kryzysy i zagrożenia mogą być przezwyciężane tylko wspólnie drogą współpracy, obydwie strony postawiły sobie zadanie przyczynienia się poprzez konkretne propozycje w sprawie budowy wzajemnego zaufania do zwiększenia bezpieczeństwa, ożywienia polityki odprężenia i pogłębienia współpracy w Europie. W tym duchu stwierdzili one co następuje:

1. Die dringlichste Aufgabe für die Menschheit ist heute die Sicherung eines dauerhaften und gerechten Friedens durch eine Politik des Verzichts auf Gewalt und der Vermeidung eines jeden Krieges. Das ist nur auf dem Wege des Dialogs und einer Zusammenarbeit zwischen allen Staaten und Völkern, ungeachtet ihrer Größe und ihrer Gesellschaftsordnung, zu erreichen. Rüstungswettlauf, Konfrontation oder der Aufbau von Feindbildern lösen Probleme nicht, sondern schaffen Mißtrauen und Feindseligkeit.

2. Im Zeitalter der Massenvernichtungswaffen kann Sicherheit nicht mehr gegeneinander, sondern nur noch miteinander durch eine Politik der Sicherheitspartnerschaft gewährleistet werden. Ihre Grundlage muß die Anwendung ausnahmslos aller Prinzipien und Bestimmungen der Schlußakte von Helsinki und des Schlußdokuments von Madrid sein. Vertrauen kann nur geschaffen werden, wenn beide Seiten die begründeten Sicherheitsinteressen der anderen Seite anerkennen.

3. Sicherheitspartnerschaft beruht auf dem selbstverständlichen Recht eines jeden Staates, seinen eigenen Weg politisch, gesellschaftlich und kulturell zu bestimmen. Sie will den Frieden sicherer machen. Ideologische Unterschiede dürfen uns nicht daran hindern, Mißtrauen zu überwinden und Vertrauen zu schaffen, um die Probleme, die die Menschheit bedrücken, gemeinsam zu lösen.

4. Schritte zur Vertrauensbildung sollten konkret sein und auf der Grundlage der Gleichberechtigung alle Bereiche umfassen: Sicherheit,

1. Najpilniejszym zadaniem ludzkości jest dzisiaj zapewnienie trwałego i sprawiedliwego pokoju poprzez politykę rezygnacji z przemocy i wyeliminowania wszelkich wojen. Można to osiągnąć jedynie na drodze dialogu i współpracy między wszystkimi państwami i narodami, niezależnie od ich wielkości i ustroju. Wyścig zbrojień, konfrontacja, podsycanie nienawiści nie rozwiążą problemów, lecz stwarzają nieufność i wrogosłość.

2. W erze broni masowej zagłady bezpieczeństwa nie można zapewnić, działając oddziennie przeciwko sobie lecz tylko wspólnie poprzez politykę partnerstwa w bezpieczeństwie. Jej podstawą winno być stosowanie wszystkich bez wyjątku zasad i postanowień Aktu Koncowego z Helsinek oraz Dokumentu Kołociewego z Madrytu. Wzajemne zaufanie może być osiągnięte jedynie wtedy, gdy każda ze stron będzie uwzględniać uzasadnione interesy bezpieczeństwa drugiej strony.

3. Partnerstwo w bezpieczeństwie opiera się na oczywistym prawie każdego państwa do określania własnej drogi politycznej, społecznej i kulturalnej. Ma ono uczynić pokój pewniejszym. Różnice ideologiczne nie mogą przeszkodzić nam w przezwyciężaniu nieufności, budowaniu zaufania, aby wspólnie rozwiązywać ciążące na ludzkości problemy.

4. Działania na rzecz budowy zaufania powinny być konkretne i obejmować wszystkie dziedziny na bazie równouprawnienia: bezpieczeństwo,

Wirtschaft, Wissenschaft, Technik, Umweltschutz sowie in humanitären und anderen Bereichen: Menschliche Kontakte, Information, Kultur und Bildung.

5. Maßnahmen zur Bildung von gegenseitigem Vertrauen im militärischen Bereich sollen die Sicherheit der Staaten in Europa und das Bewußtsein der Völker von einer gemeinsamen Verantwortung für den Frieden festigen. Sie sollen beitragen zur Überwindung oder zumindest Verminderung von Spannungen, zur Einstellung militärischer Aktivitäten, die Bedrohungslängste auslösen sowie zum Abbau von Truppen und Rüstungen in Europa.

6. Grundlage gemeinsamer vertrauensbildender Maßnahmen sollte sein:

(1) Die Anerkennung des Rechts aller Staaten und der von ihnen vereinbarten Bündnissysteme auf gleiche Sicherheit.

(2) Die Überwindung der Doktrin der gegenseitigen Abschreckung durch eine Politik der Sicherheitspartnerschaft, in der Sicherheit nicht gegeneinander, sondern gemeinsam gewährleistet wird, unter anderem durch maximale Absenkung der beiderseitigen Rüstungen.

(3) Die Verstärkung und Konkretisierung des Verzichts auf die Anwendung von und die Drohung mit Gewalt.

(4) Der Verzicht auf militärische Maßnahmen, die als Bedrohung – zum Beispiel durch Streben

gospodarkę, naukę, technikę, ochronę środowiska, oraz dziedziny humanitarne i inne, jak kontakty międzyludzkie, informacja, kultura i oświata.

5. Środki budowy wzajemnego zaufania w dziedzinie militarnej powinny umocnić bezpieczeństwo państw w Europie i uświadomić narodom wspólną odpowiedzialność za pokój. Winny one przyczyniać się do przewyciężania a co najmniej zmniejszania napięć, do wstrzymania aktywności wojskowej, powodującej poczucie zagrożenia oraz do redukcji sił zbrojnych i zbrojeń w Europie.

6. Podstawę wspólnych środków budowy wzajemnego zaufania powinny stanowić:

(1) uznanie prawa wszystkich państw i sojuszów, do których poszczególne państwa należą, do równego bezpieczeństwa;

(2) przewyciężenie doktryny wzajemnego odstraszania poprzez politykę partnerstwa w sprawach bezpieczeństwa, w której bezpieczeństwo będzie zapewniane nie przeciw sobie, a wspólnie, m.in. poprzez maksymalne obniżenie poziomu zbrojeń po obu stronach;

(3) umocnienie i konkretyzacja zasady rezygnacji z użycia i groźby użycia siły;

(4) rezygnacja z działań militarnych, odczuwanych jako zagrożenie, np. poprzez dążenie do

nach militärischer Überlegenheit, durch Gefährdung bestehender Rüstungskontrollverträge oder durch die Fähigkeit zu einem Überraschungsangriff – empfunden werden und daher destabilisierend wirken.

(5) Die Verbesserung des Dialogs, der Nachrichtenverbindungen und des Informationsaustausches im Zusammenhang mit der gemeinsamen Bewältigung von krisenhaften Entwicklungen und Spannungen.

Mit vertrauensbildenden Maßnahmen auf militärischem Gebiet allein ist es jedoch nicht getan. Wichtig ist darüber hinaus:

(6) Die Erziehung zum Frieden statt der Verherrlichung von Gewalt und der Entwicklung von Feindbildern, die Erziehung zur Achtung der Identität und der Eigenständigkeit aller Staaten und Völker statt der Förderung von Vorurteilen.

(7) Die Förderung der Zusammenarbeit im Bereich von Wirtschaft zum gegenseitigen Nutzen.

(8) Die Förderung der wissenschaftlich-technischen Zusammenarbeit.

(9) Die gemeinsame Lösung von Problemen der fortschreitenden Zerstörung der Umwelt im regionalen und kontinentalen Maßstab.

(10) Das Zusammenwirken bei der Lösung humanitärer Fragen und die Förderung der Begeg-

przewagi militarnej, zagrożenie istniejących porozumień w sprawie kontroli zbrojeń lub zdolność do niespodziewanego ataku – i dlatego działających destabilizująco;

(5) poprawa dialogu, wzajemnego komunikowania się oraz wymiany informacji w związku ze wspólnym przewyciężaniem sytuacji kryzysowych i napięć w Europie.

Nie wystarczą jednak tylko środki budowy zaufania w dziedzinie militarnej. Ważne jest ponadto:

(6) wychowanie w duchu pokoju zamiast gloryfikacji przemocy i rozwijania wrogości, wychowanie w duchu poszanowania tożsamości i samodzielności wszystkich państw i narodów zamiast szerzenia uprzedzeń;

(7) popieranie współpracy w dziedzinie gospodarki przynoszącej wzajemne korzyści;

(8) popieranie współpracy naukowo-technicznej;

(9) wspólne rozwijanywanie problemów postępującego zniszczenia środowiska w skali regionalnej i całego kontynentu;

(10) współpraca w rozwiązywaniu problemów humanitarnych oraz rozwoju kontaktów między

nungen zwischen den Menschen durch Jugend-, Kultur- und Sportaustausch.

7. Beide Seiten betrachten konkrete vertrauensbildende Maßnahmen vor allem im politischen und militärischen Bereich für unabdingbar für eine dauerhafte Verwirklichung der KSZE-Ziele.

Deshalb schlagen sie vor:

(1) Die Unterzeichner der KSZE-Schlüsselektie sollen in einem Abkommen den Grundsatz des Verzichts auf Anwendung von Gewalt – nuklear wie konventionell – bekräftigen. Gleichzeitig sollen sie die Stockholmer Konferenz (KVAE) mit der Vereinbarung konkreter vertrauensbildender Maßnahmen, die militärisch bedeutsam, politisch bindend und angemessen kontrollierbar sind, zu einem ersten Abschluß bringen.

(2) Im Bestreben nach einem Abbau der Nuklearwaffen in Europa und in der Welt erscheint die Schaffung eines von nuklearen Gefechtsfeldwaffen freien Streifens in Mitteleuropa besonders dringend.

(3) In diesem Zusammenhang soll durch den Abbau auch auf konventionellem Gebiet ein ausgewogenes Verhältnis der Streitkräfte in Mitteleuropa auf möglichst niedrigem Niveau erreicht werden. Hierzu gehört auch, daß auf die Konzentration von zum Angriff geeigneten Streitkräften im grenznahen Raum verzichtet wird.

ludźmi poprzez wymianę młodzieżyową, kulturalną i sportową.

7. Obydwie strony uważają konkretne środki budowy zaufania, przede wszystkim w dziedzinie politycznej i wojskowej, za niezbędne dla trwałego urzeczywistniania celów KBWE.

Dlatego też proponują co następuje:

(1) signatariusze Aktu Końcowego KBWE powinni potwierdzić w układzie zasadę rezygnacji z użycia siły zarówno nuklearnej jak i konwencjonalnej. Jednocześnie winni doprowadzić do uzgodnienia przez Konferencję w Sztokholmie konkretnych środków budowy zaufania wojskowo znaczących, politycznie wiążących oraz wyposażonych we właściwe formy weryfikacji;

(2) w dążeniu do redukcji broni nuklearnych w Europie i na świecie szczególnie pilne wydaje się utworzenie pasa wolnego od broni jądrowej pola walki w Europie Środkowej;

(3) w tym kontekście należy poprzez redukcję także w sferze konwencjonalnej doprowadzić do zrównoważonego stosunku sił zbrojnych w Europie Środkowej na możliwie najniższym poziomie. Obejmuje to także rezygnację z koncentracji w pobliżu granic sił zbrojnych, zdolnych do przeprowadzenia ataku;

(4) In der Mitte Europas soll eine chemiewaffenfreie Zone als Einstieg in ein weltweites Verbot von chemischen Waffen geschaffen werden. Die PVAP unterstützt die von der SPD-Bundestagsfraktion und der SED am 19. Juni 1985 veröffentlichte politische Initiative und die Vorschläge der Regierungen der CSSR und der DDR zu Verhandlungen über diesen Gegenstand.

(5) Beide Seiten appellieren an alle Nuklearmächte, die bestehenden Kernwaffenarsenale einzufrieren und keine neuen Nuklearwaffen herzustellen. Dies wäre wichtig zur Reduzierung und Beseitigung dieser Waffen. Ein erster Schritt wäre die Einstellung aller Atomwaffentests durch die Nuklearmächte. Wir fordern die UdSSR, die USA und Großbritannien auf, die Verhandlungen über das vollständige Verbot aller Kernwaffenversuche bald wieder aufzunehmen und abzuschließen.

(6) Es sollte darauf verzichtet werden, Waffen im Weltraum zu stationieren. Entsprechende Entwicklungen sollten eingestellt und ein Vertrag über das Verbot von Tests und die Aufstellung von Waffen im Weltraum geschlossen werden. Beide Seiten sprechen sich entschieden gegen alle Versuche aus, das Wettrüsten auf den Weltraum auszudehnen und ihn zum Schauplatz eines militärischen Kräfthemessens werden zu lassen. Der Weltraum soll zu einem Bereich friedlicher Zusammenarbeit der Völker werden.

(4) w środkowej Europie należy stworzyć strefę wolną od broni chemicznej, co doprowadzić powinno do powszechnego zakazu broni chemicznych. PZPR popiera polityczną inicjatywę NSPJ i frakcji SPD z 19 czerwca 1985 r. oraz propozycje rządów Czechosłowacji i NRD rokowań w tej sprawie;

(5) obie strony apelują do wszystkich mocarstw atomowych, by zamroziły istniejące arsenale nuklearne i nie produkowały nowych broni jądrowych. Byłoby to ważne dla redukcji i eliminacji tych broni. Pierwszym krokiem byłoby zaprzestanie przez mocarstwa nuklearne wszelkich prób z bronią jądrową. Wzywamy ZSRR, USA i Wielką Brytanię do rychkiego wznowienia rokowań w sprawie całkowitego zakazu wszelkich prób z bronią nuklearną i doprowadzenia ich do końca;

(6) należy zrezygnować ze stacjonowania broni w kosmosie. Trzeba wstrzymać odpowiednie prace rozwojowe i zatrzymać układ o zakazie prób i umieszczania broni w kosmosie. Obie strony wypowiadają się zdecydowanie przeciwko wszelkim próbom rozszerzenia wyścigu zbrojeń na przestrzeń kosmiczną i przekształcenia kosmosu w obszar rywalizacji militarnej. Przestrzeń kosmiczna powinna stać się obszarem pokojowej współpracy narodów.

Mitglieder der Gruppe

Professor Dr. Horst Ehmke

przewodniczący grupy po stronie SPD, wiceprzewodniczący frakcji parlamentarnej SPD w Bundestagu

Vorsitzender der Arbeitsgruppe auf der Seite der SPD und stellvertretender Vorsitzender der SPD-Bundestagsfraktion

Helmut Becker

parlamentarny sekretarz frakcji SPD w Bundestagu

Parlamentarischer Geschäftsführer der SPD-Bundestagsfraktion

Dr. Andreas von Bülow

członek Bundestagu RFN

Mitglied des Deutschen Bundestages

Bernhard Zepter

referent we frakcji parlamentarnej SPD

Referent der SPD-Bundestagsfraktion

Członkowie Grupy

Ryszard Wojna

przewodniczący grupy po stronie PZPR, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu VIII Kadencji

Vorsitzender der Arbeitsgruppe auf der Seite der PVAP, Vorsitzender des Auswärtigen Ausschusses des Sejm der 8. Wahlperiode

Dr. Bogumił Sujka

zastępca kierownika Wydziału Zagranicznego Komitetu Centralnego PZPR

Stellvertretender Leiter der Abteilung für Internationale Beziehungen des Zentralkomitees der PVAP

Dr. Zdzisław Czeszejko-Sochacki

poseł na Sejm PRL

Abgeordneter zum Sejm der VR Polen

Profesor Dr. habil. Marian Dobrosielski

Profesor Uniwersytetu Warszawskiego

Professor an der Universität in Warszawa

Elżbieta Michałowska

współpracownik Wydziału Zagranicznego Komitetu Centralnego PZPR

Mitarbeiterin der Abteilung für Internationale Beziehungen des Zentralkomitees der PVAP